

Aan de fractievoorzitter van de lokale politieke partij

4 september 2017

JB/MVE/2017.684

Betreft: Seniorvriendelijk gemeentebeleid

Geachte fractievoorzitter,

Als Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG) en als Nederlandse Vereniging van Organisaties van Gepensioneerden (NVOG) behartigen wij de belangen van ruim 300.000 gepensioneerden in Nederland, ook in uw gemeente.

Sinds de overheveling van overheidstaken naar gemeenten in 2015 is het seniorenbeleid steeds meer een zaak en taak van de lokale overheid. Gemeenten moeten de voorwaarden scheppen zodat senioren goed kunnen meedoen.

Na de raadsverkiezingen in maart 2018 zal nieuw gemeentelijk beleid worden ontwikkeld. Maar eerst zult u zich als lokale partij moeten buigen over de thema's die u binnen uw gemeente belangrijk vindt.

Voor het merendeel van de senioren is het uitgangspunt dat zij zolang mogelijk zelf de regie over hun leven willen voeren. Dat lukt niet altijd zonder dat de gemeente daarbij, op welke manier dan ook, helpt.

De wensen van onze leden hebben wij hieronder verwoord. Wij vragen u om daarmee rekening te houden bij het bepalen van uw prioriteiten en uw beleid.

Wij voegen ook een checklist bij die u kunt gebruiken om vast te stellen hoe seniorvriendelijk uw gemeente is. Wij willen u in dit kader graag wijzen op het onderzoek dat TNO op verzoek van de gemeente Den Haag heeft gedaan. Voor meer informatie klikt u [hier](#).

Wat willen wij graag?

- Dat u op een persoonlijke en begrijpelijke manier met ons **communiceert**. Gebruik daarbij alle communicatiekanalen, maar wees u er van bewust dat voor een deel van ons de digitale communicatie een probleem kan zijn. Stel ons in staat om op een toegankelijke manier mondeling contact met u te hebben. Telefonisch, maar ook in een persoonlijk gesprek.
- Dat u ons en onze **hulpvraag centraal** stelt. Wij weten dat onze hulpvraag soms de grens van een wet overstijgt. Kijk dan verder dan die grens en bedenk oplossingen waarbij de financiering vanuit een bepaalde wet niet centraal staat. Ontschotten met een mooi woord.
- Dat wij weten dat wij recht hebben op **cliëntondersteuning**: wij zullen regelmatig behoefte hebben aan iemand die meedenkt bij het vaststellen van datgene dat wij nodig hebben en de uitvoering daarvan. Wijs ons erop dat wij recht hebben op onafhankelijke cliëntondersteuning.
- **Dat u duurzaam samenwerkt**. U als gemeente met de zorgaanbieders en de zorgverzekeraars. Maak (lange termijn) afspraken met elkaar, dat zorgt voor stabiliteit. Dat is ook prettig voor de samenwerking van ons met onze hulpverlener(s). De financiële component in de samenwerking moet zodanig zijn dat uw partners hun dienstverlening op een correcte en kwalitatief hoogwaardige manier kunnen uitvoeren.
- Dat er veel aandacht en hulp is voor de **mantelzorgers**. Zij maken het vaak mogelijk dat wij met een beperking zelfstandig kunnen blijven wonen. Zorg ervoor dat de mantelzorger bij het keukentafelgesprek betrokken is en dat u weet wat u voor de mantelzorger kunt betekenen. Denk bijvoorbeeld aan respijtzorg.
- Dat u vanuit uw taak om onze **gezondheid te bevorderen**, activiteiten ontplooit om vroegtijdig te signaleren dat er iets "mis" dreigt te gaan met ons. Bijvoorbeeld door signalerend huisbezoek. Daarnaast zien wij graag dat u investeert in preventie voor ouderen, het liefst samen met zorgverzekeraars of andere zorgaanbieders.
- Dat u ons helpt om zolang mogelijk op een verantwoorde manier zelfstandig thuis te blijven **wonen**. Wij willen daarbij zelf de regie houden, maar u kunt ons daarbij helpen. Bijvoorbeeld door u actief op te stellen en ruimte te bieden bij het ontwikkelen van nieuwe woonconcepten. Omdat wonen en zorg onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, verwachten wij van u dat u per woonwijk een woon-en zorgvisie ontwikkelt.

- Dat u rekening houdt met degenen onder ons die, veelal door een combinatie van hoge zorgkosten en woonlasten, persoonlijke **financiële problemen** hebben. U kunt, afhankelijk van de persoonlijke behoefte, vanuit uw lokale armoedebeleid de helpende hand toesteken. Benut uw mogelijkheden hiervoor ten volle!

Joep Schouten
Voorzitter KNVG

Jaap van der Spek
Voorzitter NVOG

Bijlage: Checklist Seniorvriendelijk gemeentebeleid NVOG/KNVG.

CHECKLIST SENIORVRIENDELIJK GEMEENTEBELEID
DOMEINEN COMMUNICATIE & INFORMATIE, FINANCIËEL EN MOBILITEIT

Deze checklist wordt u aangeboden door:

KOEPEL van NEDERLANDSE VERENIGINGEN van GEPENSIONEERDEN

www.knvg.nl

Nederlandse Vereniging van
Organisaties Van Gepensioneerden

www.gepensioneerden.nl

DOMEIN		ONDERWERP	INFORMATIE
COMMUNICATIE en INFORMATIE	C1	Faciliteert uw gemeente de beschikbaarheid van en de toegang tot onafhankelijke cliëntondersteuners voor het keukentafelgesprek en eventuele Wlz-intake. In Wmo 2015 is expliciet opgenomen dat gemeenten moeten zorgen voor de beschikbaarheid van onafhankelijke cliëntondersteuning.	https://vng.nl/onderwerpenindex/maatschappelijke-ondersteuning/wmo-2015/clientondersteuning
	C12	Geeft uw gemeente bekendheid aan wijkvoorzieningen door begrijpelijke, interactieve informatie en wordt de mogelijkheid geboden knelpunten te melden.	
	C13	Faciliteert uw gemeente een vrijwilligerscentrale voor passende hulp op afroep.	
	C14	Zet uw gemeente breed georiënteerde casemanagers in ter ondersteuning van de veelal complexe problematiek en voorziet zij ouderen van duidelijke informatie over de toegang tot zorg/steun/Wmo-voorzieningen.	
	C15	Houdt uw gemeente er rekening mee dat veel mensen niet goed kunnen lezen omdat zij niet of slecht zien, analfabeet of laaggeletterd zijn. Bijvoorbeeld door de inzet van video's of pictogrammen.	Bijvoorbeeld door de inzet van video's of pictogrammen.
	C16	Zorgt uw gemeente er voor dat uw informatie alle burgers bereikt. En is deze informatie niet alleen leesbaar, maar ook begrijpelijk. Voldoet de communicatie van uw gemeente aan de eisen van B1 niveau?	https://www.utrecht.nl/contact/melding-klacht-bezwaar/dat-kan-beter/
	C17	Houdt uw gemeente er rekening mee dat een deel van de (oudere) burgers niet computervaardig is en zorgt uw gemeente er voor dat informatie niet alleen via de website maar ook schriftelijk en telefonisch beschikbaar is.	
	C18	Voorziet uw gemeente in een fysiek informatiepunt in elke wijk/kern waar gemeente en zorg- en welzijnsinstanties samenwerken en ouderen op vaste tijden terecht kunnen met hun vragen.	
	C19	Stimuleert uw gemeente op wijkniveau ondersteuning bij het aanleren van digitale vaardigheden en geeft zij advies en hulp bij computergebruik.	
FINANCIËEL	F1	Houdt uw gemeente rekening met inkomen en draagkracht bij stapeling van de kosten van eigen bijdragen.	http://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/niet-overal-anti-stapelingsbeleid-eigen-bijdrage.9525122.lynkx
	F2	Biedt uw gemeente voorzieningen om ouderen te ondersteunen bij financiële administratie/belastingzaken.	
	F3	Biedt uw gemeente faciliteiten aan ouderen met een kleine beurs zodat zij kunnen deelnemen aan activiteiten en worden daarnaast (de bekendheid van) gratis activiteiten gestimuleerd.	
	F4	Biedt uw gemeente een faciliteit aan waar ouderen een lening kunnen afsluiten voor woningaanpassingen als ze niet terecht kunnen bij een bank.	https://www.svn.nl/particulieren/lening/blijverslening
MOBILITEIT	M1	Heeft uw gemeente seniorvriendelijke parkeermogelijkheden voor fiets en auto, onder meer bij ov-halteplaatsen en andere voor ouderen belangrijke locaties.	
	M2	Bevordert uw gemeente de zelfstandige mobiliteit door het stimuleren van lichamelijke activiteit, sport en rijvaardigheid.	
	M3	Heeft uw gemeente een adequaat ov-netwerk. Zijn belangrijke bestemmingen bereikbaar via buslijnen in de regio. Zijn er seniorvriendelijke/(rolstoel-)toegankelijke haltes en bussen in aanvulling op een fijnmazig netwerk van belbus/oproeptaxi (Valys)/regiotaxi/servicebusje.	
	M4	Zorgt uw gemeente voor voldoende invalidenparkeerplaatsen en goed toegankelijke stallingen voor scooters en [elektrische] fietsen.	
	M5	Faciliteert uw gemeente ook parkeren voor mantelzorgers.	
	M6	Maakt uw gemeente de woonomgeving traploos. Door te zorgen voor brede, goed onderhouden trottoirs en fietspaden met voldoende ruimte voor rolstoelen, kinderwagens, rollators, scooters en e-bikes. Worden doorgangen vrijgehouden door obstakels systematisch te verwijderen.	

CHECKLIST SENIORVRIENDELIJK GEMEENTEBELEID**DOMEIN WONEN**

Deze checklist wordt u aangeboden door:

KOEPEL van NEDERLANDSE VERENIGINGEN van GEPENSIONEERDEN

www.knvg.nlNederlandse Vereniging van
Organisaties Van Gepensioneerdenwww.gepensioneerden.nl

DOMEIN		ONDERWERP	INFORMATIE
WONEN	W1	Staat de woonbehoefte van ouderen in uw gemeente op de agenda in de vorm van een lange termijn plan gericht op voldoende betaalbare, kwalitatief goede en aangepaste/aanpasbare woningen voor ouderen.	
	W2	Hanteert uw gemeente heldere en snelle procedures voor woningaanpassingen in en buiten de Wmo.	
	W3	Denkt uw gemeente actief na over nieuwe woonvormen, zoals meergeneratiewoningen en groepswonen, geclusterd wonen dichtbij zorgpanden.	http://www.woonz.nl/Informatie-en-inspiratie/welke-woonvormen-zijn-er
	W4	Faciliteert uw gemeente actief de mogelijkheden voor mantelzorg, zoals mantelzorgwoningen, aanbouw of plaatsen van tijdelijke zorgkamers.	
	W5	Zorgt uw gemeente voor voldoende woonzorgarrangementen.	
	W6	Maakt uw gemeente afspraken en werkt uw gemeente samen met woningbouwcoöperaties bij bouwen, verbouwen en toewijzing.	
	W7	Staat de woonbehoefte van ouderen ook op de agenda bij marktpartijen.	
	W8	Stimuleert uw gemeente dat ouderen vroeg in het planproces meedenken en meepraten over hun vraag/behoefte als het gaat om (nieuwe) vormen van wonen, woonomgeving en (zorg-) voorzieningen.	
	W9	Houdt uw gemeente er rekening mee dat ouderen honkvast zijn en hun sociale netwerk niet kwijt willen raken. Plant uw gemeente daarom per wijk of kern.	
	W10	Bied uw gemeente huurders en woningbezitters een woningscan aan die toekomstbestendigheid meet.	
	W11	Geeft uw gemeente voorlichting aan ouderen over de mogelijkheden om met kleine, slimme aanpassingen hun woning toekomstgericht te maken	
	W12	Speelt uw gemeente actief in op de behoefte aan andere woonvormen.	
	W13	Richt uw gemeente woonservicezones in met toegankelijke voorzieningen binnen loopafstand.	www.kcwz.nl
	W14	Versterkt uw gemeente het buurtgevoel en burenhulp.	
	W15	Stimuleert uw gemeente een veilige woonomgeving. Bijvoorbeeld door het handhaven van verkeersregels, oversteekplaatsen, buurtpreventie, voldoende straatverlichting en de bestrijding van gladheid in de winter en herfst.	
	W16	Heeft uw gemeente een 'sociaal bestemmingsplan' naast de reguliere versie.	

CHECKLIST SENIORVRIENDELIJK GEMEENTEBELEID**DOMEINEN ZORG EN PREVENTIE**

Deze checklist wordt u aangeboden door:

KOEPEL van NEDERLANDSE VERENIGINGEN van GEPENSIONEERDEN

www.knvg.nlNederlandse Vereniging van
Organisaties Van Gepensioneerdenwww.gepensioneerden.nl

DOMEIN	ONDERWERP	INFORMATIE	
ZORG en PREVENTIE	ZP1	Stimuleert uw gemeente het verbinden van generaties met elkaar en bevordert uw gemeente actief een maatschappij waarin iedereen er mag zijn en mee kan doen.	
	ZP2	Stimuleert uw gemeente de sociale infrastructuur om mensen waar nodig tijdelijk bij hun huishouden te ondersteunen.	
	ZP3	Helpt uw gemeente ouderen om te gaan met hun (mogelijk toekomstige) kwetsbaarheid.	
	ZP4	Voert uw gemeente een maatschappelijke discussie over zelfredzaamheid.	
	ZP5	Initieert uw gemeente zelfzorgprogramma's voor ouderen, bijvoorbeeld samen met zorgverzekeraars zodat ouderen leren goed voor zichzelf te zorgen, risico's te voorzien en tijdig hulp te zoeken bij problemen.	
	ZP6	Stimuleert uw gemeente valpreventiecurssussen, medisch fitness, telefooncirkels en moderne varianten daarvan.	http://www.zorgvoorbeter.nl/ouderenzorg
	ZP7	Geeft uw gemeente voorlichting over gezondheid, leefstijl en voeding om zo de kwaliteit van leven te verbeteren en het gebruik van voorzieningen te verminderen.	
	ZP8	Stelt uw gemeente de hulpvraag centraal ook wanneer de hulpvraag domeinoverschrijdend is en de oplossing moet worden gezocht op een wijze die er niet toe leidt dat de hulpvrager in een ondoordringbaar woud van regeltjes en regelingen verdwaald.	
	ZP9	Biedt uw gemeente oplossingen in het geval van onvoldoende persoonlijke verzorging bij een smalle beurs.	
	ZP10	Initieert uw gemeente de ontwikkeling van programma's waarin ouderen leren eenzaamheid te verminderen. Bijvoorbeeld via telefooncirkels, burenhulp, buurtkamers op loopafstand	
	ZP11	Voert uw gemeente actief beleid ten aanzien van een laagdrempelige organisatie van voorzieningen op wijkniveau, die voor oudere cliënten overzichtelijk is. Is er een goede samenwerking tussen informele ondersteuning en professional en ook tussen professionals onderling op het terrein van zorg, welzijn en praktische ondersteuning.	
	ZP12	Stimuleert uw gemeente deelname aan het verenigingsleven, waaronder sport.	
	ZP13	Biedt uw gemeente ruimte voor lokale zorgcoöperaties.	http://www.vilans.nl/nieuwsoverzicht-zorgcooperaties-en-burgerinitiatieven-op-de-kaart.html
	ZP14	Geeft uw gemeente maatschappelijke initiatieven van burgers de ruimte en ondersteunt uw gemeente deze initiatieven actief met faciliteiten.	
	ZP15	Biedt uw gemeente hulp bij op maat gesneden ondersteuning en respijtzorg en zijn er activiteiten gericht op het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers en ouderenmishandeling.	
	ZP16	Stelt uw gemeente voldoende kwaliteitseisen bij de aanbesteding van thuiszorg.	
	ZP17	Voorziet uw gemeente naast thuiszorg ook in bemiddeling voor particuliere huishoudelijke hulp.	